15 Μαΐου 2020

“Αντισηπτικά” που ίσως δεν είναι αντισηπτικά; – Τι πρέπει να προσέχουμε πριν αγοράσουμε

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Υγεία και ιατρικά θέματα

Ποια είναι τελικά η καταλληλότερη σύσταση σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ., τι προσέχει ο ΕΟΦ βάσει κοινοτικής νομοθεσίας και οδηγιών της Κομισιόν και τι μας συμβουλεύει ο πρόεδρος του Φαρμακευτικού Συλλόγου Αθηνών.

Το τρίπτυχο που συνοδεύει την σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα έχει ως πρώτο κανόνα την υγιεινή των χεριών και αυτό, όπως έχουμε πια μάθει, σημαίνει σχολαστικό πλύσιμο των χεριών. Κατά τη διάρκεια του «Μένουμε στο σπίτι», το νερό, το σαπούνι και τα 20 δευτερόλεπτα σχολαστικού καθαρισμού, μπορεί να ήταν αρκετά. Τώρα όμως που όλο και περισσότεροι κάθε εβδομάδα, θα βρισκόμαστε εκτός σπιτιού, συχνά εκτός γραφείου ή σε χώρους εργασίας, και μη, που δεν είναι πάντα εύκολη η πρόσβαση σε τουαλέτα, τα αντισηπτικά επιστρέφουν για τα καλά στην καθημερινότητά μας.

Πολυπόθητα μπουκαλάκια με υγρό που υπόσχεται ότι θα κρατήσει μακριά τον κορονοϊο υπάρχουν ακόμη και στα πιο απίθανα καταστήματα και φυσικά είναι

διαθέσιμα και στο διαδίκτυο.

Βέβαια αν και πολλά αντισηπτικά που κυκλοφορούν στην αγορά φαίνεται να πληρούν τις προϋποθέσεις πάντα υπάρχουν και κάποιοι που εκμεταλλευόμενοι τη ζήτηση επιδόθηκαν σε παρασκευή ”αντισηπτικών” ή εισάγουν από το εξωτερικό χωρίς όμως πάντα τα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά να είναι κατάλληλα ή να διατίθενται νόμιμα.

Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν αγοράζουμε τα συγκεκριμένα προϊόντα και φυσικά να είμαστε σίγουροι πως ανταποκρίνονται σε αυτό επιθυμούμε. Σε διαφορετική περίπτωση όχι μόνο πέφτουμε θύματα απάτης αλλά , ακόμη χειρότερα μένουμε με την εσφαλμένη εντύπωση πως έχουμε κάνει χρήση προϊόντος που επιτυγχάνει την αντισηψία ενώ αυτό μπορεί να μην συμβαίνει.

Τι πρέπει να γνωρίζουμε πριν πάμε στο ταμείο

Η HuffPost απευθύνθηκε στον πρόεδρο του Φαρμακευτικού Συλλόγου Αθηνών, Κωνσταντίνο Λουράντο και όπως και ο ίδιος μας είπε ακόμη και στα φαρμακεία εμφανίζονται «διάφοροι τύπου που προσπαθούν να πουλήσουν ”αντισηπτικά” αμφιβόλου ποιότητας και μάλιστα σε απίθανες τιμές. Ως φαρμακοποιοί γνωρίζουμε τι πρέπει να προσέξουμε. Οι καταναλωτές όμως πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και να μην αγοράζουν ό,τι βρουν απλά επειδή στη συσκευασία λέει πως είναι αντισηπτικό ή επειδή φαίνεται να το βρήκαν σε τιμή ευκαιρίας», επιβεβαιώνοντας και περιστατικά που έχουμε και εμείς παρατηρήσει στην αγορά και φυσικά στο διαδίκτυο.

Υπεύθυνος για τα αντισηπτικά είναι ο ΕΟΦ (υπάγονται στο τμήμα Τροφίμων και Βιοκτόνων,) που μάλιστα τις τελευταίες ημέρες, προχώρησε στην απαγόρευση διακίνησης και διάθεσης προϊόντων που στερούνταν της σχετικής έγκρισης με γνώμονα, όπως αναφέρουν οι αποφάσεις (απόφαση 1, απόφαση 2), την προστασία της Δημόσιας Υγείας. Επίσης έχουν γίνει και κατασχέσεις μεγάλων ποσοτήτων από το ΣΔΟΕ.

Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε πως ο ΕΟΦ βάσει κοινοτικής οδηγίας κάνει διάκρισημεταξύ των καλλυντικών που στοχεύουν στον καθαρισμό του δέρματος (ελέγχονται επίσης από τον Οργανισμό) και των προϊόντων που περιέχουν δραστική ουσία και διατίθενται με κύριο σκοπό να χρησιμοποιηθούν ως βιοκτόνα, δηλ. για την καταπολέμηση επιβλαβών οργανισμών (έχουν απολυμαντική, αντιμικροβιακή/αντιιική λειτουργία). Σχετικά ο ΕΟΦ έχει εκδώσει ενημερώσεις και αποφάσεις εν μέσω πανδημίας.

Μια πρώτη σημαντική διάκριση που πρέπει να κάνουμε και εμείς λοιπόν είναι πως

οτιδήποτε υπόσχεται πως καθαρίζει τα χέρια (τζελ, μαντιλάκια κλπ) δεν σημαίνει πάντα πως είναι αντισηπτικό. Αυτό καθώς αρκετοί φαίνεται εσφαλμένα να χρησιμοποιούν τον όρο γενικά για πολλά προϊόντα, γεγονός που δείχνει πως ίσως υπάρχει σύγχυση.

Τα αντισηπτικά, που ανήκουν στα βιοκτόνα, πρέπει να αναφέρουν (τη σωστή) δραστική ουσία ενώ διατίθενται στην αγορά με ισχυρισμούς περί βιοκτόνας δράσης ή επίτευξης συγκεκριμένων αποτελεσμάτων για τη μείωση της πιθανότητας μεταφοράς του κορονοϊού μέσω των χεριών.

Απαραίτητος για τα αντισηπτικά είναι ο αριθμός άδεια κυκλοφορίας από τον ΕΟΦ, που πρέπει να έχει λάβει το προϊόν βάσει της νομοθεσίας.

Εάν όμως για παράδειγμα ένα προϊόν υπόσχεται τον καθαρισμό των χεριών αλλά δεν αναφέρει την παρουσία δραστικής ουσίας (και φυσικά της σωστής) ή το ποσοστό αυτής τότε κατά πάσα πιθανότητα ανήκει στην κατηγορία των καλλυντικών. Εάν αναζητούμε αντισηπτικό καλό είναι να το αφήσουμε στην άκρη αφού δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι πως κάνει για το σκοπό που το θέλουμε (δηλ, την αντισηψία).

Ο διάβολος όμως κρύβεται στη λεπτομέρεια
Οι ισχυρισμοί που προβάλλουν προϊόντα, σύμφωνα με τιςκατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Κομισιόν προς τις αρμόδιες αρχές για τον διαχωρισμό των δύο κατηγοριών είναι μια ισχυρή ένδειξηγια την διάκριση των προϊόντων (καλλυντικά-βιοκτόνα).

Ωστόσο πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν και άλλα χαρακτηριστικά όπως η σύνθεσή και ο τρόπος δράσης στον επιβλαβή οργανισμό.

Οι εκφράσεις «καθαρίζει/καθαρισμός» και «καθαριστικό χεριών» μπορεί μεν να σημαίνει ότι η λειτουργία του προϊόντος συνάδει με τον ορισμό του καλλυντικού προϊόντος (καθαρισμός και βελτίωση της εμφάνισης των χεριών ή του σώματος) αλλά εάν υπάρχουν εκφράσεις που παραπέμπουν στην λειτουργία της «υγιεινής» μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι το προϊόν αποτελεί βιοκτόνο. Τότε βέβαια θα πρέπει να συμμορφώνεται με τους κανονισμούς για αυτή την κατηγορία προϊόντων που, μεταξύ άλλων, απαιτείται άδεις κυκλοφορία από τον ΕΟΦ.

Αντίστοιχα οι ακόλουθοι ισχυρισμοί θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενδείξεις ότι το προϊόν συνιστά βιοκτόνο που καλύπτεται από τον αντίστοιχο κανονισμό:

«Αντιβακτηριακό»

«Μοναδική αντιβακτηριακή σύνθεση»
«Σκοτώνει τα βακτήρια»
«Σκοτώνει τα βακτήρια / ένα ευρύ φάσμα μικροβίων»
και διατυπώσεις που έχουν την ίδια έννοια:

«Αντιιικό» και λέξεις με την ίδια σημασία

«Σκοτώνει/εξολοθρεύει τους ιούς» και λέξεις με την ίδια σημασία

«Αποτελεσματικό κατά του ιού της γρίπης H1N1»

«Αποτελεσματικό κατά του κορονοϊού».

Φυσικά γενικός κανόνας είναι πως τα προϊόντα θα πρέπει να φέρουν στην ετικέτα τα στοιχεία του παρασκευαστή και του υπεύθυνου για τη κυκλοφορία του προϊόντος και του νόμιμου αντιπροσώπου.

Πάντα δε, θα πρέπει να υπάρχουν πληροφορίες στην ελληνική γλώσσα.

Ποια είναι τελικά η σωστή σύσταση ενός αντισηπτικού
Όπως επισημαίνουν οι αρμόδιες αρχές, το θέμα της δραστικής ουσίας και της περιεκτικότητας αυτής στο αντισηπτικό είναι επίσης σημαντικό σε ό,τι αφορά την παρασκευή των κατάλληλων αντισηπτικών.

Όταν ξεκίνησε η εξάπλωση της επιδημίας κορονοϊού υπήρξαν πολλά δημοσιεύματα που επεσήμαναν πως τα αντισηπτικά θα πρέπει να περιέχουν ποσοστό αιθανόλης (αιθυλικής αλκοόλης) τουλάχιστον 60% αλλά το ενδεδειγμένο ποσοστό της δραστικής ουσίας για την αντισηψία φαίνεται πως συνίσταται να είναι υψηλότερο.

Μια γενική οδηγία από τον κ.Λουράντο είναι πως «σίγουρα δεν θα πρέπει αγοράζουμε αντισηπτικά που η δραστική ουσία είναι κάτω του 70%-75%».

Όπως εξηγεί δε επικαλούμενος τις οδηγίες παρασκευής αντισηπτικών που έχει εκδώσει ο Π.Ο.Υ. για την καταπολέμηση του νέου κορονοϊού, η βασική ουσία θα πρέπει να είναι «είτε η αιθυλική αλκοόλη είτε ή ισοπροπανόλη ενώ προστίθεται γλυκερίνη καθώς και άλλες ουσίες προκειμένου να μην καταστραφούν τα χέρια από τη συχνή χρήση». Τα αντισηπτικά που κυκλοφορούν στην αγορά θα πρέπει να αναφέρουν αυτές τις ουσίες.

Σημειώνεται πως στις δύο βασικές φόρμουλες που συστήνει ο Π.Ο.Υ, στις οποίες αναφέρεται και ο ΕΟΦ για την παρασκευή αντισηπτικών χρησιμοποιείται: 80% αιθυλική αλκοόλη (αιθανόλη) ή 75% ισοπροπανόλη και 1.45 γλυκερίνη, 0.125 υπεροξείδιο του υδρογόνου. Μετά την παρασκευή υπάρχει μικρή διαφοροποίηση

στο ποσοστό της δραστικής ουσίας (π.χ. 75% στην περίπτωση της αιθανόλης).

Σύμφωνα και με σχετική έρευνα ομάδας επιστημόνων του γερμανικού Πανεπιστημίου Ruhr-Universität Bochum (RUB), υπό την καθηγήτρια Στέφανι Φένταρ του τμήματος Μοριακής και Ιατρικής Ιολογίας, εφόσον οι παρασκευές αυτές, χρησιμοποιηθούν σωστά,δρουν αποτελεσματικά κατά του νέου κορονοϊού Sars-Cov-2.

Οι ερευνητές εξέθεσαν τον ιό στο αντισηπτικό και «αποδείχθηκε πως και οι δύο φόρμουλες που συστήνει ο ΠΟΥ αδρανοποίησαν τον ιό μετά από 30 δευτερόλεπτα», όπως αναφέρεται στα συμπεράσματα της έρευνας που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Emerging Infectious Diseases.

Εάν δεν είστε σίγουροι επιλέξτε το φαρμακείο

Επίσης ο κ. Λουράντος διευκρινίζει πως «δεν θα πρέπει να είναι αποτρεπτικό για την αγορά ενός αντισηπτικού το γεγονός ότι κάποια είναι σε υγρή μορφή και όχι παχύρρευστη (τζελ) που μπορεί να έχουμε συνηθίσει. Θα έλεγα μάλιστα πως όσο πιο ρευστό είναι τόσο μεγαλύτερη είναι πιθανότατα και η ποσότητα της δραστικής ουσίας που απαιτείται [σ.σ. αιθυλική αλκοόλη ή ισοπροπανόλη] ενώ για να έχει την μορφή της γέλης, απλά οι κατασκευαστές προσθέτουν και άλλες ουσίες».

Σε κάθε περίπτωση εάν δεν είμαστε σίγουροι για την ποιότητα των αντισηπτικών που έχουμε εντοπίσει στο λιανεμπόριο ή στο διαδίκτυο (ειδικότερα στο δεύτερο) μπορούμε πάντα να απευθυνθούμε στο φαρμακείο της γειτονιάς μας.

«Οι φαρμακοποιοί βάσει των οδηγιών του Π.Ο.Υ. παρασκευάζουν αντισηπτικά και τα διαθέτουν κατά κανόνα σε μικρά μπουκαλάκια που πρέπει βέβαια να φέρουν στοιχεία για τη σύσταση του προϊόντος και πρωτίστως τη δραστική ουσία και το ποσοστό αυτής ενώ μπορεί να φέρουν και το όνομα του φαρμοκοποιού». Όπως πρόσθεσε δε «το φαρμακείο είναι ένας ασφαλής χώρος για αυτές τις αγορές καθώς ελέγχεται αυστηρά από το ΕΟΦ».

Αναφερόμενος δε στις επικρίσεις για την υψηλή τιμή των αντισηπτικών στα φαρμακεία, επισημαίνει πως το φαρμακείο ως μικρή επιχείρηση συγκριτικά π.χ. με σούπερ μάρκετ, δεν μπορεί να αγοράσει μεγάλες ποσότητες αντισηπτικών για να πετύχει και ο ίδιος χαμηλότερη τιμή ώστε να μειωθεί και αυτή στο ράφι. Η δε παρασκευή των αντισηπτικών από τους ίδιους τους φαρμακοποιούς απαιτεί, όπως τονίζει «την προμήθεια των προϊόντων, εργατώρες ενώ ο φαρμακοποιός βάζει και την επιστημοσύνη σε αυτή την παρασκευή. Και σε όλα αυτά προσθέτει στην τιμή ένα λογικό κέρδος».

Πηγή: huffingtonpost.gr